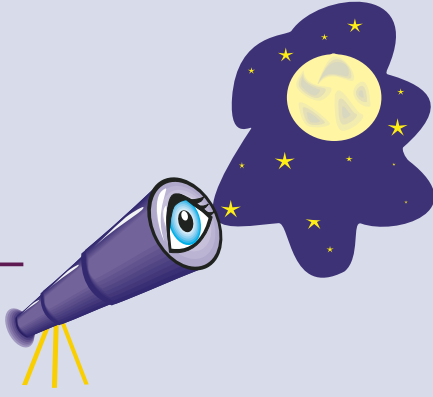

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Gökyüzünüz Ne Kadar Temiz?

Günümüzde, gökyüzüne ilgi duyan, gök olaylarının farkında olanların sayısı sınırlı. Bunda, ışık kirliliğinin büyük payı var. Geçmişte, ışık kirliliğinin olmadığı dönemlerde, o zamanlar gökbilim pek gelişmemiş olsa da hemen herkes gökyüzündeki yıldızları, takımyıldızları tanıyordu.

Eğer bir kent merkezinde yaşıyorsanız ve gözlem yapmak için kent dışına çıkma olanağınız yoksa, ışık kirliliğinden olabildiğince az etkilenmenin bazı yollarını deneyebilirsiniz. Öncelikle, gözlem yaparken, herhangi bir kaynaktan gelen ışığın gözlerinize doğrudan gelmemesi önemli. Çünkü, bu durumda gözleriniz karanlık koşullarına uyum sağlayamaz ve çok daha az sayıda yıldız görebilirsiniz. Gözlem saatiniz de önemli olabilir. Yanlış aydınlatma yaparak ışık kirliliğine neden olan bazı tesisler, ışıklarını gece belli saatte kapatırlar. (Son zamanlarda, özellikle büyük alışveriş merkezleri gösteri amacıyla, projektörlerini gökyüzüne çevirerek aşırı bir kirlilik yaratıyorlar.) Bu nedenle, gecenin geç saatlerini beklemek yararlı olabilir. Bu konuda, siz de üzerinize düşen sorumluluğu yerine getirerek, kendi evinizin, bahçenizin ışıklandırmasını doğru yaparak, yanlış ışıklandırma yaparak gökyüzünü aydınlatanları uyararak, ışık kirliliğinin önlenmesine katkıda bulunabilirsiniz.

Temiz bir gökyüzünde gözlem yapmak için, gözlem gecesi seçimi de önemli. Hava kirliliği, gökcisimlerinden gelen ışığı engellediği gibi, kent ışıklarının etkisiyle atmosferin parlamasına neden olur. Kirli hava, rüzgarlı günlerde kentin üzerinden uzaklaşacağından, gökyüzü rüzgarsız günlere göre daha temiz olur. Ayrıca, kışın soğuk havalarda atmosferdeki çalkantı azalacağından, görüş kalitesi daha iyi olur. Ancak, karlı günlerde yerden yansıyan ışık da gökyüzünü önemli ölçüde aydınlatır.

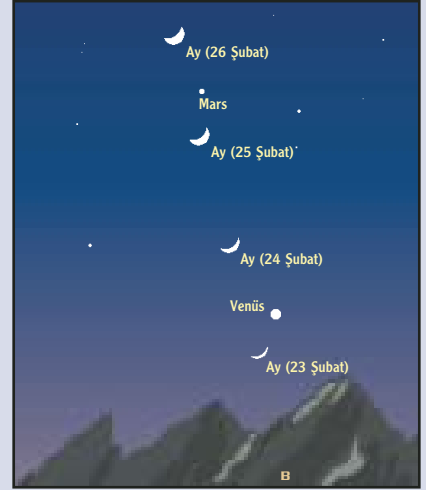
Bulunduğunuz yerdeki gökyüzü koşullarını anlamak için, basit bir deney yapabilirsiniz. Aysız bir gecede, gözlem yerinizde yaz ve sonbahar aylarında Samanyolu'nu göremiyorsanız bu, 3,5-4 kadirinden daha sönük yıldızları göremediğiniz anlamına gelir. Bu parlaklık sınırı, çoğu derin gökyüzü cismini görebilmeniz için engel oluştursa da, takımyıldızların parlak yıldızlarını ve gezegenleri görebilmek için

yeterli. Bu koşullarda, Küçük Ayı Takımyıldızı'nın üç yıldızını görebilirsiniz. Bunlardan biri Kutupyıldızı, diğer ikisi de kepçenin dış kenarını oluşturan iki yıldızdır. Eğer, Samanyolu'nun başucunuza yakın bölümünü görebiliyor ve Küçük Ayı'nın kepçe biçimini oluşturan tüm yıldızlarını seçebiliyorsanız, yaklaşık 5 kadirinden parlak yıldızları görebiliyorsunuz demektir. Bu, gökyüzü koşullarının, bir yerleşim yeri için çok iyi olduğu anlamına geliyor. Samanyolu'nu gökyüzünü bir kuşak gibi katettiğini görebiliyorsanız, gökyüzü koşulları mükemmel demektir.

Gezegenler

Akşam Yıldızı Venüs, akşamın en çok dikkat çeken gökcismi. -4 kadirle parlayan gezegenin Güneş'e açılma uzaklığı yaklaşık 42° ve gezegen günbatımından yaklaşık 3,5 saat sonra batıyor. Venüs, ay boyunca batı-güneybatı yönünde, yaklaşık saat 21:00'e kadar gözlenebiliyor.

Hava karardığında güney yönünde bulunan

23-26 Şubat akşamları batı ufku

Mars, giderek sönükleşiyor. Mars'ın gönderdiği ışık, Venüs'ünün yaklaşık 100'de biri kadar. Gezegenin doğusunda yer alan, onunla aynı parlaklıkta ve renkteki yıldızsa Boğa'nın en parlak yıldızı Aldebaran.

Satürn, gözlem için en iyi durumda bulunan gezegen olma özelliğini koruyor. Parlak kış yıldızlarının arasında yer alan Satürn, Ak yıldız dışında tüm yıldızlardan çok az daha parlak. -0,3 kadir parlaklıktaki gezegen, sarı rengiyle ve kararlı parlayışıyla, bu yıldızlar arasında kendini belli ediyor.

Jüpiter, Venüs henüz batmadan doğu ufku üzerinde beliriyor. Bu sırada, iki gezegen de gökyüzünün zıt yönlerinde parlıyor. Jüpiter, Mars'ın geçen yıl yeryüzüne en yakın konumda olduğu sıradaki parlaklığından daha parlak. Ancak, -2,5 kadir olan parlaklığına karşın, gezegen Venüs'e göre oldukça sönük kalıyor. Jüpiter, ayın sonlarında, parlaklığını ve görünür büyüklüğünü iyice artırmış olacak. Gezegen, bu nedenle teleskoplu gözlemciler için de iyi bir hedef.

Ocak ayının sonlarında iyice alçalan Merkür, bunu Şubat'ta da sürdürüyor. Ay boyunca, Güneş'e açılma uzaklığı çok az olan gezegen gözlenemeyecek.

Ay, 6 Şubat'ta dolunay, 13 Şubat'ta sondördün, 20 Şubat'ta yeniay, 28 Şubat'ta ilkdördün evrelerinden geçecek.

1 Şubat saat 22:00; 15 Şubat saat 21:00; 29 Şubat 20:00'de gökyüzünün genel görünüşü